

PARCELAREA DIN STRADA IENĂCHIȚĂ VĂCĂRESCU NR. 22 DIN BUCUREȘTI

Ruxandra Nemțeanu

În 1922, arhitecții Gheorghe Simotta și Arghir Culina, în baza Legii încurajării construcțiilor, proiectează în București, pe terenul viran dintre străzile Ienăchiță Văcărescu nr. 22 și Aleea Mitropoliei o parcelare:

„Imobile de raport sistem pavilionar, șapte corpuri pentru câte una sau două familii. Construcțiunile vor avea parter, etaj și pivnițe”

Ei înaintează Cererea cu numărul 13489 din 22 Martie 1922 Primăriei Orașului București, pentru acordarea Autorizației de Construcție pentru aceste vile-pavilion¹.

Amândoi arhitecții, Gheorghe Simotta și Arghir Culina, macedo-români din Peninsula Balcanică, au venit, ca mulți alții, în București pentru a urma Școala Superioară de Arhitectură din România și au rămas să lucreze aici.

Arhitectul Gheorghe Simotta s-a născut în localitatea Vlaho-Clisura din Macedonia la 19 iunie 1891. Pe atunci localitatea făcea parte din Imperiul Otoman. Din 1912, după dezmembrarea acestuia, regiunea a trecut sub stăpânire grecească. A

¹ Arhivele Primăriei Municipiului București, fond PMB-Sth./1922,

* Cerere nr. 13489/ 22.03.1922 către Primăria Orașului București, pentru:

„Dorind a construi pe proprietatea noastră din strada Enăchiță Văcărescu (și Aleea Mitropoliei) No. 22 vă rog să binevoiți a-mi libera autorizația necesară. Construcțiunile ce voim a face sunt:

Imobile de raport sistem pavilionar, șapte corpuri pentru câte una sau două familii. Construcțiunile vor avea parter, etaj și pivnițe.

Anexez aci și o coală timbrată de 50 lei pentru transcrierea autorizațiunei și câte un plan în dublu exemplar de fiecare construcțiune întocmit și semnat de D-nii A. Culina și G. Simotta de profesiune arhitecți cu domiciliul în strada Melodiei 8 și Calea Rahovei No. 101.”

- Adresă nr. 5748/21.03.1922 din partea Ministerul Muncii și Ocrotirilor Sociale Direcțiunea Generală a Asistenței Sociale către Primăria Orașului București, prin care se solicită pentru:

„Domnii A. Culina și Gh. Simotta, domiciliați în București Str. Melodiei No. 8, prin cererea D-lor înregistrată la No. 23870 din 20.III.922, a solicitat beneficiul legii încurajării construcțiilor pentru imobilul ce intenționează a construi în Str. Enăchiță Văcărescu No. 22 și Aleea Mitropoliei, Loco.

Anexat vă înaintăm vizate de noi, două exemplare din planurile imobilului ce urmează a fi construit.

În caz de aprobare a lor, binevoiți a dispune reducerea la jumătate a taxelor de construcțiuni, potrivit art. 15 din sus menționate lege.”

absolvit liceul român din Bitolia² și în toamna aceluiași an, 1910, a venit la București, hotărât a face studii de pictură. Datorită maestrului George Mirea, director al Școlii de Belle Arte s-a îndreptat spre Școala Superioară de Arhitectură. La examenul de admitere s-au prezentat numai trei candidați, pe atunci arhitectura nu era o meserie atractivă.

În anul 1916 obține diploma de arhitect, iar din anul 1915 și, în continuare, ca arhitect diplomat, a lucrat în biroul profesorului Petre Antonescu până în august 1916, când a plecat în război.

După primul război mondial revine de la Iași, unde a stat concentrat pe tot parcursul războiului, la București, unde începe să lucreze ca liber profesionist și mai apoi ca angajat la Comisia Monumentelor Istorice, până în 1920 când pleacă pentru un an în Italia³.

Arhitectul Arghir Culina (? 1883) s-a născut în Gramos-Grecia, a venit în București unde a absolvit Școala Superioară de Arhitectură în 1909. Deși cu 10 ani mai mare decât Gh. Simotta se asociază cu acesta pentru a construi vilele din mica parcelare, din strada Ienăchiță Văcărescu.

În 1921, Gh. Simotta revine în București și în 1922 cumpără împreună cu Arghir Culina prin actul de vânzare-cumpărare din 13 februarie autentificat nr. 2267, terenul lui Mihai Ghermănescu în suprafață de cca. 1838 mp pe Dealul Mitropoliei⁴.

² Începând din a doua jumătate a secolului XIX., statul român a înființat în Macedonia, din inițiativa lui Dimitrie Bolintineanu, mai multe școli având ca limbă de predare româna literară (daco-româna). Este vorba atât de școli primare, cât și de licee (la Bitolia, Ioanina, Salonic, etc.). Această măsură a determinat o și mai mare apropiere între aromânii din sudul Dunării și românii din nordul Dunării. Bitolia, unde se află liceul la care a învățat Ghe. Simotta, era situată mai aproape de Vlaho-Clisura. După cel de al doilea război mondial, toate școlile românești din Macedonia au fost desființate.

³ Bogdan Gheorghiu, „Arhitectul, profesorul și omul Gheorghe Simotta”, în *ARHITECT GHEORGHE SIMOTTA*, Editura Simetria, București, 2003, p. 34-35.

⁴ Arhivele Naționale Direcția București, fond Carte Funciară, Dosar 1180/1940:

„- cu privire la imobilul str. Ienăchiță Văcărescu nr. 22A și Aleea Mitropoliei nr. 17, proprietari Arh. Ghe. Simotta și Ar. Culina - cu titlul de cumpărare și partaj - 1) cu titlul de cumpărare de la Mihail Ghermănescu, cu act. autoris. de Trib. Ilfov - S. Notariat

Dintr-un act conex studiului de față, un memoriu adresat Patriarhiei și găsit în arhiva Institutului Național al Monumentelor Istorice, fond CMI, dosarul „Bisericii Sf. Mitropolie din București”, Patriarhia vol. II, Palatul și Paraclisul 1914-1949, am aflat cum s-a obținut terenul:

„MEMORIU

Domnule Arhitect Șef,

Ministerul Cultelor prin dv. a luat hotărârea de a ridica un gard de separație între proprietatea mea și locul viran răspunzând spre aleia mitropoliei. În acest scop dl. arhitect delegat de dv. s-a prezentat la fața locului, fixând țăruii.

Modul arbitrar cum e fixat mă face să vă adresez acest memoriu, rugându-vă a lua hotărârea de a studia amănunțit și pe bază de acte, delimitarea între proprietatea și terenul pretins al Mitropoliei.

Subsemnatul stăpânesc acest teren dat cu embatic pe timpuri de către Mănăstirea Sfta Ecaterina iar mai târziu dat tot cu embatic de către Stat și stăpânit în baza acestui titlu până în Ianuarie 1921 când autorul meu avocatul N. Ghermănescu l'a răscumpărat prin actul de rescumpărare al Ministerului de Domenii.

Linia așa cum ați proiectat-o e pe locul meu pe care autorii mei l-au folosit în bază de acte încă de la 1862 împreună cu toată porțiunea până la aleie. Pe el sunt o mulțime de cărări și scări primitive. Pe una din acestea, eu am întărit-o și circuit timp doi ani.

Cu onoare vă rog a lua în considerare că în baza respectului care-l păstrez Sft. Mitropolii, atât ca Instituție cât și ca Monument istoric, accept să renunț în favoarea ei la toate drepturile pe care actele și titlurile noi și vechi mi le acordă asupra fâșiei de teren până la aleie, rămânând ca împrejurirea ce o proiectați să pornească de la 1 m 50 de la punctul vecin din dreapta și să meargă după o linie paralelă cu aleia după cum arată schița alăturată. În felul acesta, în loc de ieșire la aleie voi avea o cărare spre stradela Primăriei, care leagă strada fostă a Poetului cu aleia.

În caz de nu voiți să aprobați vă rog să admiteți ca de comun acord să ne adresăm Tribunalului ca prin numirea de experți și pe baza actelor ce vom prezenta atât eu cât și d-voastră să ne fixeze delimitarea.

Cu onoare vă fac cunoscut că dacă veți menține linia fixată de cei doi țăruiși bătuți de arhitectul delegat de dvs. cu această lucrare, voi fi nevoit a cere prin ordonanță prezidențială, oprirea lucrărilor, până ce Tribunalul judecând fondul afacerii se va pronunța.

2267/13 febr.1922, netranscris, prin care A. Culina și Ghe. Simotta au cumpărat împreună și în indiviziune un teren în suprafață de cca. 1838 mp și 2) cu titlu de partaj intervenit între A. Culina și Ghe. Simotta, ca urmare a susmenționatului act, prin care Ghe. Simotta își rezervă proprietatea imobilului descris mai sus, conform actului de împărțire voluntară aut. de Trib. Ilfov la nr. 24564 din 17 oct. 1923, netranscris.”

*Un memoriu asemănător am înaintat și d-lui
Ministru al Cultelor.*

*Cu distincție stimă,
Arhitect, G. Simotta”*

Probabil, în urma acestor dispute a ajuns Gheorghe Simotta să lucreze, în final, pentru Patriarhie, întrucât între anii 1929-1931 va proiecta Palatul Patriarhal de pe Dealul Mitropoliei.

Revenind la strada Ienăchiță Văcărescu nr. 22 și la parcele, șapte la număr⁵, ele erau înșiruite de-a lungul unei alei înfundate între str. Ienăchiță Văcărescu și scările care urcau pe Dealul Mitropoliei (plan parcelare). Parcelele cuprindeau un număr de trei vile identice, tipul nr. 3, așezat pe dreapta aleii (est) și trei vile identice, tipul 2 pe stânga aleii (vest). O a șaptea vilă, singulară, tipul 1, era amplasată vis-à-vis de parcelarea propriu-zisă, pe frontul sudic al străzii Ienăchiță Văcărescu.

Pavilionul nr. 1 – (il. 1, 3, 4, 5, 6, 7) cum este notat pe planul de situație -, azi nu mai există a fost demolat și înlocuit cu clădiri de locuințe noi. Parcela avea 174 mp, iar suprafața construită a vilei era de 77,40 mp. Avea subsol parțial, parter și etaj și avea două apartamente cu două intrări separate, la parter.

Un apartament conținea vestibulul de intrare, un hol-sufragerie, o cameră-birou, un dormitor. Din holul central cuplat cu sufrageria se intra într-un oficiu, prin intermediul căruia se făcea legătură cu bucătăria și cu un wc de serviciu. Unica scară era și pentru apartamentul de la etaj și pentru parter, ea făcând legătura cu subsolul parțial - destinat depozitării - și cu podul.

Fațadele sunt simple, au decorații doar la cornișă (il. 13) și parapetul de zidărie al ferestrelor. Sub cornișă există friza de vrejuri și flori și profil din cărămizi zimțate, iar intrări sunt copertine din lemn sculptate. La ferestre sunt jardiniere din profile metalice. Acoperișul în patru ape se desface pe volumele rezultate din articularea în plan a încăperilor, cu accent pe volumul casei scării. Vilele-locuințe cu două apartamente așezate în centrul parcelelor sunt croite și decorate în stilul neoromânesc, agreat la acea dată de ambii arhitecți proiectanți. Maniera compozițională rezultată, pare să semene mai mult cu cea a lui Gh. Simotta, mai plată și mai austeră, decât cu cea a lui Arghir Culina, mai sculpturală.

Pavilionul nr. 2 și respectiv 3 (foto 1) au parcelele mai mari decât pavilionul 1, de cca 254

⁵ A.N.D.B., fond Carte Funciară, Dosar 1178-1184/1940 – Carte Funciară – pt. parcelare 7 parcele și planul. Parcela A – vândută lui C. Văcărescu cu imobilul și sarcinile ce gravau asupra imobilului.

mp. O vilă are subsol parțial, parter și etaj și două apartamente cu două intrări separate, la parter.

Un apartament din pavilionul 2 sau 3 conținea: vestibulul de intrare, hol și sufragerie, o cameră-birou, un dormitor. Din sufragerie se intra într-un oficiu prin intermediul căruia se făcea legătură cu bucătăria și un wc de serviciu. Și aici scara unică făcea legătura pentru apartamentul de la etaj și pentru parter cu subsolul parțial - destinat depozitării-și cu podul. Subsolul are: o pivniță și spălătorie; parterul are 3 camere, bucătărie și baie; etajul are 3 camere, bucătărie și baie; podul cu o cameră de servitori.

Fațadele, ca și pavilionul 1, la fel de simple, au decorații doar la cornișă și sunt tot în stilul neoromânesc. Aceeași friza de vrejuri și flori la cornișă, copertine în trei ape pe console de lemn, sculptate, jardiniere din profile metalice la ferestrele etajelor, acoperiș în patru ape, întrerupt de volumul casei scării, care se ridică independent din corpul compact al „pavilionului”.

Aceste vile se adresau unor proprietari cu venituri medii spre modeste. Vilele au primit autorizație de construcție⁶ și au fost realizate parțial. Strada Ienăchiță Văcărescu, fiind o stradă rezidențială, a urmat regulamentul zonei, înălțimi, gabaritele, etc.

În 1923 intervine actul de partaj între Arghir Culina, și Gheorghe Simotta – (Act partaj voluntar din 17 oct. 1923 nr. 24564), prin care parcelele de pe latura de vest a stradei parcelării revin arhitectului Culina iar cele din estul stradei arhitectului Simotta. Probabil așa a rămas Simotta cu parcela pe care și-a construit casa proprie pe Dealul Mitropoliei, iar Culina o avea pe sora soției lui, arhitecta Ada Zăganescu, proprietară în casa alăturată de pe Dealul Mitropoliei. O singură casă o vor vinde împreună în 1924 lui Leon Lichtenbey Naftulea și Ernestina Lichtenbey⁷, restul le vor vinde separat.

Ce a rezultat practic din această parcelare se vede astăzi intrând pe aleea strămtă cu scări ce face legătura între platforma dealului pe care se află ansamblul Patriarhiei și strada Ienăchiță Văcărescu, situată cu cca 14 m mai jos, la poalele dealului.

În amonte, pe aleea Dealul Mitropoliei la nr. 15 a rămas Casa Simotta, într-o arhitectură Art

Deco cu puține, dar bine amplasate compozițional pe fațade, decorații sculptate în piatră, cu elemente zoomorfe și florale, dar care este total diferită de vilele parcelării (il. 25, 26, 27, 28, 29, 30). Lăsăm pe stânga această vilă, excentric situată față de parcelarea proiectată, și coborând spre strada Ienăchiță Văcărescu avem pe stânga o vilă conformată în stilul neoromânesc, apropiat de casele propuse în parcelare, dar la care au mai fost personalizate fațadele - vezi detaliu decorație parapet balcon - (il. 2); o a doua și o a treia vilă, la colțul dintre str. Ienăchiță și intrarea cu trepte, sunt executate după modelul din proiectul parcelării (il. 13, 14, 15, 16, 17, 19).

Reluând aleea tot din amonte, dar de data asta frontul din dreaptă (vest), există o porțiune de teren viran - probabil cel supus revendicării de patriarhie.

Prima construcție (il. 20, 21) pe care o întâlnim, o clădire impunătoare, este cu certitudine o locuință unicat, proiectată de Arghir Culina în maniera stilului său inconfundabil declarat drept neoromânesc, dar mai curând eclectică, cu loggie amintind de Mănăstirea Văcărești, ancadramente puternic reliefate la ferestre, ce evocă asize și bosaje din piatră medievală, în jurul golurilor și la colțuri de clădire, precum și nelipsitul lui decor de la parapet, care este una din amprentele decorative personale (vezi și Dealul Mitropoliei nr. 5, str. Atena nr. 3, Bd. Dacia nr. 60). Această vilă ocupă echivalentul a două parcele și nu seamănă cu „pavilioanele” tip proiectate.

Următoarea vilă, a două, este cea executată după proiectul inițial al parcelării și se poate identifica cu pavilionul tip. 3. Un alt amănunt, nu foarte semnificativ, dar poate de reținut: această vilă a fost vândută profesorului de liceu Teodosiu Dumitru și soției sale Teodosiu D. Elena, părinții arhitectei Rodica Vrancu⁸. (il. 18, 17)

În loc de concluzii: din toată suita de clădiri enumerate aici, doar casa Gheorghe Simotta din Aleea Dealul Mitropoliei nr. 15 este protejată prin statutul de monument istoric. Pe strada Ienăchiță Văcărescu la nr. 16 este sediul central al Institutului Național al Monumentelor Istorice, singura clădire declarată monument istoric pe această stradă. Poate acest studiu va declanșa oportunitatea unor noi clasări din mica parcelare prezentată.

Nu am cunoștință de alte proiecte comune realizate de cei doi arhitecți macedo-români; este posibil, ca urmarea acestei afaceri imobiliare, să nu

⁶ Arhiva Primăriei Municipiului București, fond PMB - Serviciul Tehnic, 1922 A. Culina

⁷ A.N.D.B., fond Carte Funciară, dosar 1178-1184/1940, Leon Lichtenbey Naftulea și Ernestina Lichtenbey au cumpărat pe bază de act de vânzare-cumpărare (11 februarie 1924, act autentificat de Trib. Ilfov, Secția Notariat la nr. 2533/ 1924 și transeris la nr.1593/1924) de la arhitect A. Culina și arh. Gh. Simotta.

⁸ Rodica (Teodosiu) Vrancu, arhitect cu o bogată activitate anterior anului 1990, în cadrul fostului ISLGC - Institut de Sistematizare Locală și Gospodărire Comunală, datorită căreia am început cercetare de arhivă cu privire la parcelare.

fi rămas în bune relații. Nici unul dintre ei nu menționează proiectul de parcelare în lista proprie de lucrări!

SUMMARY

In 1922, the architects Gheorghe Simotta and Arghir Culina, acting on the Building Encouragement Act, divide the empty lot between Str. Ienăchiță Văcărescu nr. 12 and Aleea Mitropoliei (Bucharest) into seven villas and seven lots, along an alley.

Architect Gh. Simotta was born in Vlaho-Clisura, in Macedonia, on June 19th 1891, graduating the Superior Architecture School in 1916.

Architect Arghir Culina was born in 1883 in Gramos-Greece and came to Bucharest, where he graduated the Architecture Superior School in 1909. While 10 years older than Gh. Simotta, Culina founds an association with the latter, towards building the villas on the small lots of Str. Ienăchiță Văcărescu.

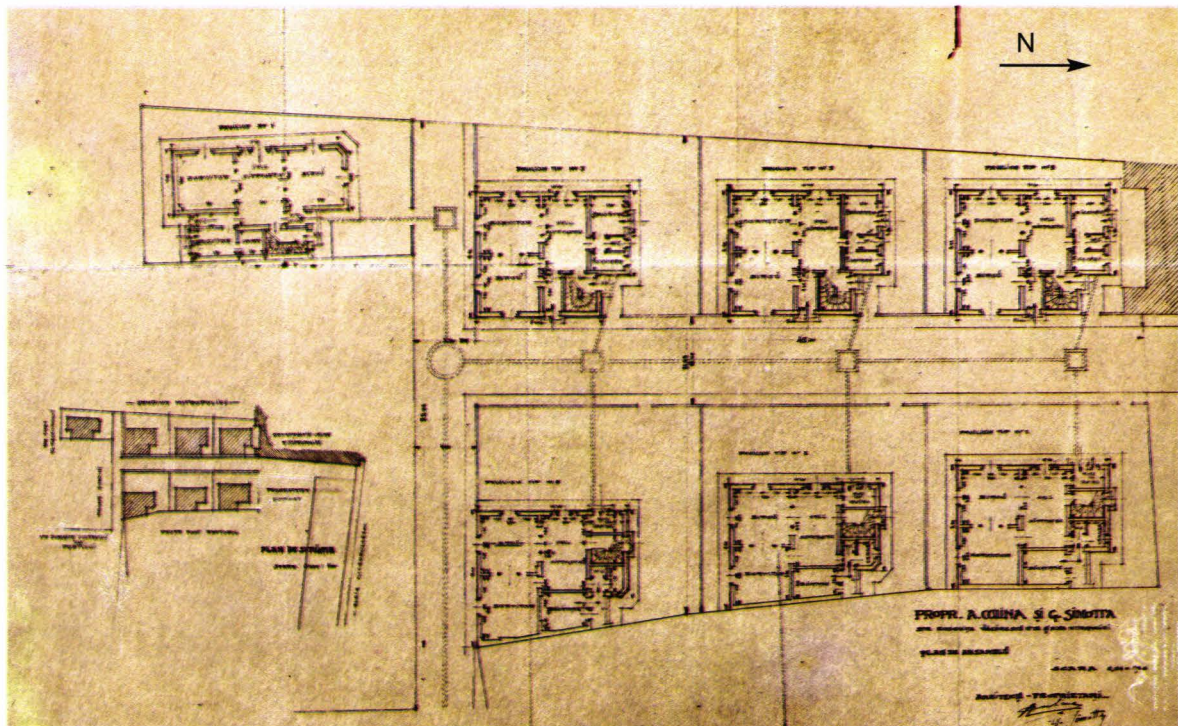
They jointly purchase, in 1922, the lot owned by Mihai Ghermănescu, having roughly 1838 sq. m., on the Metropolitan Church Hill.

The planned lots were aligned to a dead-end alley, between Str. Ienăchiță Văcărescu and the stairs going up to the Metropolitan Church Hill. The lots contained three identical villas, type 3, to the right of the alley, and

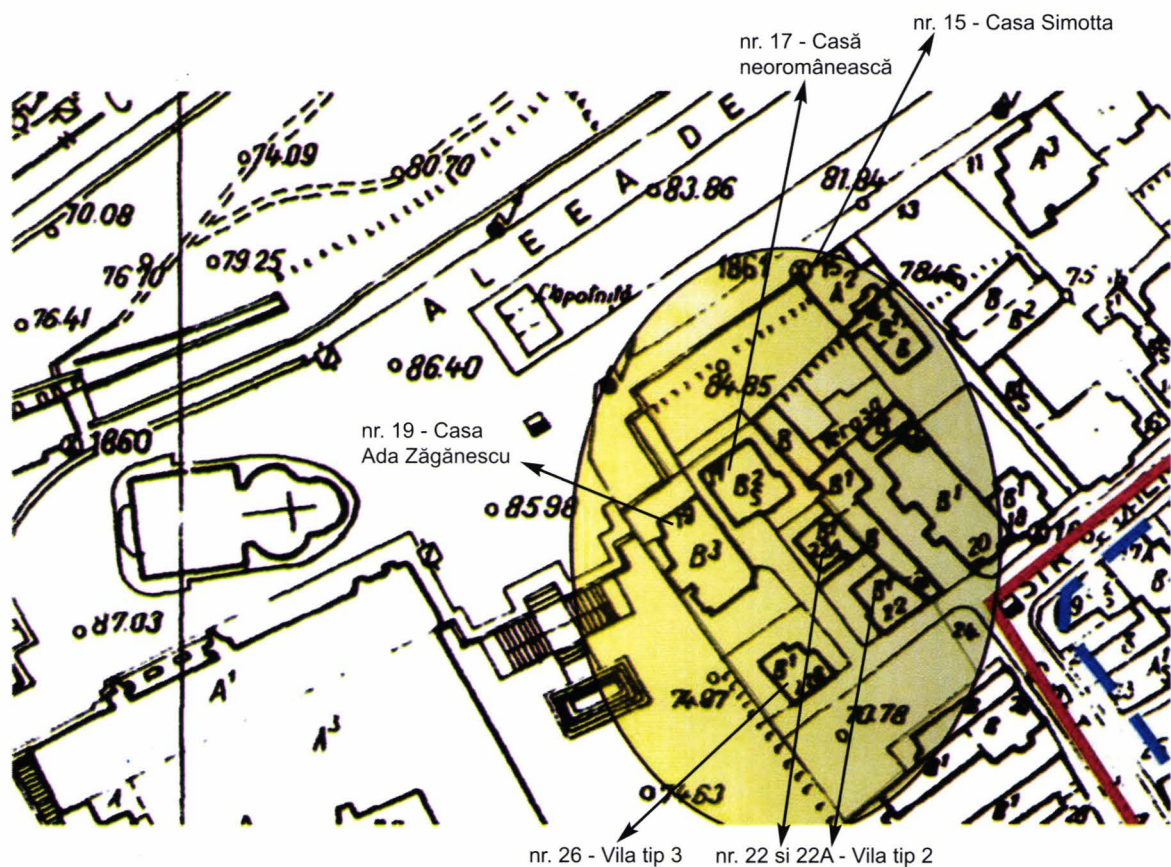
three identical, type 2 villas, to the left of the valley. A seventh, singular, type 1 villa was placed across the street from the other lots, on the southern front of Str. Ienăchiță Văcărescu.

Each villa contained two apartments. Each apartment contained the entrance anteroom, a dining hall, an office and a bedroom. The dining hall lead into an office space, connected to the kitchen and a small bathroom. The only stairway serviced both the ground level and the first floor apartments, while also connecting the basement (partially used as a storage space) and the attic.

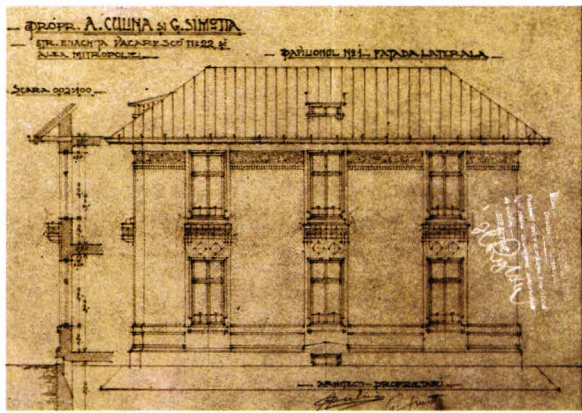
The facades are simple, decorated only around the cornices and the windows masonry. Beneath the cornices the profiles show vines and flowers and a cogged bricks profile, the entrances have three-layered roofs on wooden, sculpted consoles, the windows have cast iron flower stands, the building roof is four-layered, opened on the volumes resulting from the plane articulation of the rooms, with a hyphen on the stairway. The two appartments villas, placed in the center of the lots, are planned and decorated in neo-Romanian style, preferred, at the time, by both planners. The resulting composition seems to have been influenced by Gh. Simotta's flat and severe style, more than the rather sculptural style of Arghir Culina.

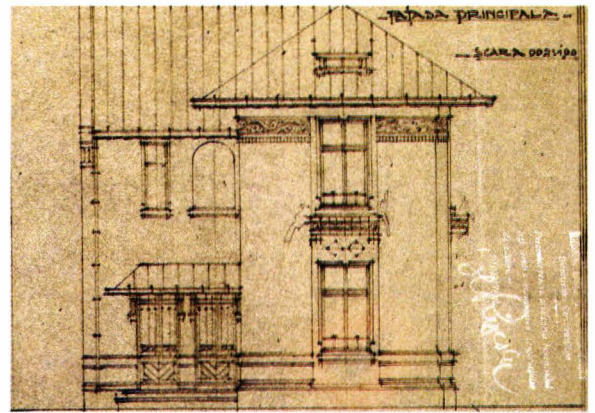
1. Proiect plan parcelare str. Ienăchiță Văcărescu nr.22, autori arhitecții Ar. Culina și Gh. Simotta, din 1922

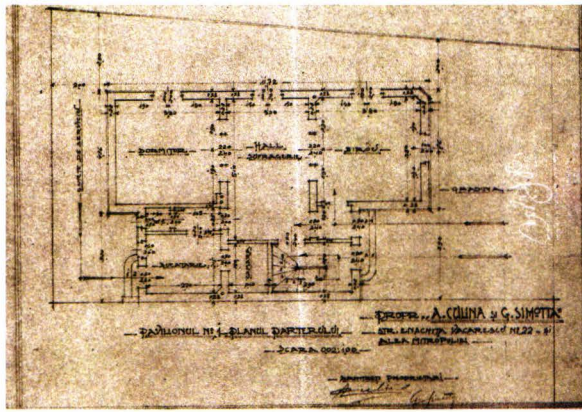
2. Plan situație din anul 2000. Din parcelare s-au construit în str. Ienachiță Văcărescu la nr. 26-o Vila tip 3 și la nr.22 și 22A-două Vile tip 2. În aleea Dealul Mitropoliei s-au construit vilele unice la nr. 15, 17 și 19

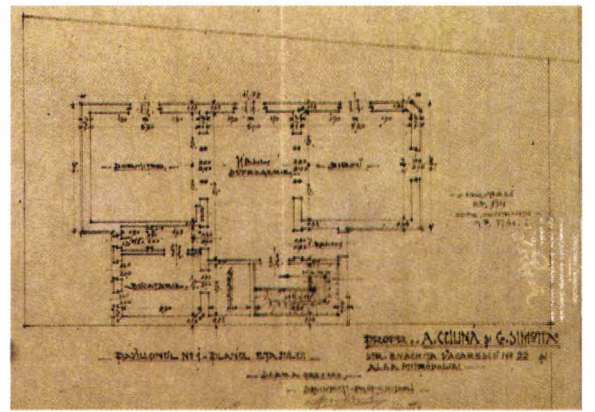
3. Proiectul Vilei tip I, semnat arh. Ar. Culina și Gh. Simotta, vilă nerealizată - Fațadă laterală

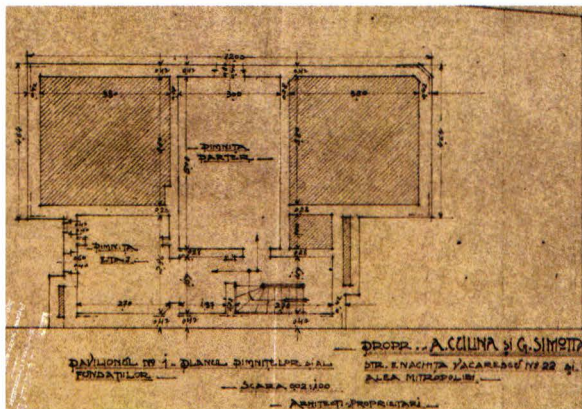
4. Proiectul Vilei tip I, Fațadă principală

5. Proiectul Vilei tip I, Plan parter

6. Proiectul Vilei tip I, Plan subsol

7. Proiectul Vilei tip I, Plan subsol

8. Vila Aleea Dealul Mitropoliei nr.17, arh. Gh. Simotta - Detaliu fațadă Aleea Dealul Mitropoliei, nr. 17

9. Vila Aleea Dealul Mitropoliei nr.17, arh. Gh. Simotta - vedere spre intrarea din str. Ienăchiță Văcărescu

10. Vila Aleea Dealul Mitropoliei nr.17, arh. Gh. Simotta - Detaliu decorație balcon

11. Intrarea din str. Ienăchiță Văcărescu

12. Aleea Dealul Mitropoliei nr.17, arh. Gh. Simotta - Detaliu fațadă strada Ienăchiță Văcărescu

13. Vila tip 2- str. Ienăchiță Văcărescu nr. 22A, arh. Ar. Culina și Gh. Simotta - Detaliu decorație cornișă

14. Vila tip 2- str. Ienăchiță Văcărescu nr. 22 A, arh. Ar. Culina și Gh. Simotta - Detaliu decorație ferestre

15. Vila tip 2- str. Ienăchiță Văcărescu nr. 22A, arh. Ar. Culina și Gh. Simotta - Detaliu decorație ușă

16. Vila tip 2 - str. Ienăchiță Văcărescu nr. 22A, arh. Ar. Culina și Gh. Simotta - Fațadă intrare Ienăchiță Văcărescu

17. str. Ienachiță Văcărescu nr.26-Vila tip 3 și nr. 22-Vila tip 2, arh. Ar. Culina și Gh. Simotta

18. str. Ienachiță Văcărescu nr. 26-Vila tip 3, arh. Ar. Culina și Gh. Simotta

19. str. Ienachiță Văcărescu nr.22-Vila tip 2, arh. Ar. Culina și Gh. Simotta

20. Vila „arh. Ada Zăgănescu”, aleea Dealul Mitropoliei nr.19, arh. Ar. Culina

21. Fațadă principal spre str. Ienăchiță Văcărescu

22. Intrare scară din str. Ienăchiță Văcărescu

23. Fațadă principală

24. Detaliu decorație parapet

25. Vila „arh.Gh. Simotta”, aleea Dealul Mitropoliei nr.15, arh.Gh. Simotta - Detaliu intrare scară fațadă principală

26. Vila „arh.Gh. Simotta”, aleea Dealul Mitropoliei nr. 15, arh. Gh. Simotta - Fațadă principal spre aleea Dealul Mitropoliei

30. Vila „arh.Gh. Simotta”, detaliu trafor dreptunghiular-decorație zoomorfă

27. Vila „arh.Gh. Simotta”, detaliu trafor circular-decorație zoomorfă

28. Vila „arh.Gh. Simotta”, detaliu decorație ferestre

29. Vila „arh.Gh. Simotta”, detaliu decorație trepte intrare